

XVIII Konferencja Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu

COP 18, Doha, Katar Oczekiwania WWF

Najważniejszym zadaniem uczestników COP18 jest zbudowanie podstawy do sprawiedliwego, ambitnego i wiążącego porozumienia przyjętego w 2015 r.

Zdaniem WWF, jeśli COP18 ma być uznany za sukces, w jego trakcie powinno dojść do przyjęcia pakietu uzgodnień, które:

A: Odpowiadają na rekomendacje naukowe i uzupełniają niedostateczne zobowiązania

Strony muszą uznać, że **zadeklarowane do tej pory zobowiązania i działania są wysoce niewystarczające**, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w znacznej i natychmiastowej intensyfikacji działań krótkoterminowych (przed 2020 r.) oraz stanowić podstawę do przyjęcia nowej długoterminowej strategii (po 2020 r.).

Kraje muszą przyjąć do wiadomości, że **maksimum globalnych emisji powinno nastąpić w ciągu obecnej dekady**, optymalnie do 2015 roku, po czym emisje powinny zacząć znacząco spadać.

Warunkiem sukcesu jest także zapewnienie, że **drugi okres rozliczeniowy Protokołu z Kioto** będzie mógł rozpocząć się wraz z 2013 rokiem, zaś kraje rozwinięte, których nie będzie on dotyczyć, zaostrzą cele redukcji emisji, przy zastosowaniu jasnych i bezpośrednio porównywalnych zasad ich rozliczania.

By zapewnić **sprawiedliwy udział wszystkich** Stron w globalnych wysiłkach, szczególnie istotne jest uwzględnienie działań realizowanych w krajach rozwijających się, przy finansowym wsparciu krajów rozwiniętych.

Namacalnym efektem spotkania w Doha musi być **plan działań** o jasno zdefiniowanych etapach i celach, który zapewni przyjęcie sprawiedliwego, ambitnego i wiążącego porozumienia klimatycznego w 2015 r.

B: Zapewniają odpowiednie finansowanie działań na rzecz ochrony klimatu

W Katarze Strony muszą podjąć konkretne zobowiązania finansowe na rok 2013 i późniejsze, a także uzgodnić sposób realizacji dotychczasowego zobowiązania krajów rozwiniętych do zapewnienia **100 mld dolarów rocznie** do 2020 r.

Państwa powinny także wysłać odpowiedni sygnał do organizacji zajmujących się transportem międzynarodowym, wspierając ich wysiłki w pracach nad globalnym mechanizmem ograniczenia emisji z **transportu lotniczego i morskiego**.

C: Chronią najbardziej narażone społeczności i regiony

Państwa muszą uwzględnić pogłębiający się kryzys i podjąć decyzje pozwalające zwiększyć zakres **działań adaptacyjnych** przed i po 2020 roku.

Strony muszą także zdecydować, jak w ramach nowej platformy porozumienia potoczą się negocjacje w zakresie **mechanizmu ograniczenia emisji z wylesiania** (REDD+).

A: Odpowiedź na rekomendacje naukowe i uzupełnienie niedostatecznych zobowiązań

Wspólny cel Strony Konwencji muszą uznać, że globalne emisje powinny jak najszybciej, najlepiej do 2015 r., osiągnąć maksymalny poziom, by potem zacząć spadać. Do 2050 r. emisje muszą spaść o 80% w porównaniu z poziomem z 1990 r. Jeśli państwa chcą dotrzymać zobowiązań w zakresie ograniczenia globalnego ocieplenia do mniej niż 2°C powyżej poziomu sprzed ery przemysłowej, globalna pula dostępnych emisji wyznaczona przez powyższą ścieżkę redukcji nie może podlegać negocjacom. W jeszcze większym stopniu dotyczy to możliwości wypełnienia przyjętego przez wiele państw celu 1,5°C.

Kraje rozwinięte Sygnatariusze Protokołu z Kioto muszą zwiększyć swoje zobowiązania w zakresie redukcji emisji, przynajmniej do wyższej granicy zakresu 25-40% do 2020 r., w porównaniu z 1990 r. oraz przekształcić je w ilościowo określone cele redukcyjne (QELRO). Zobowiązania te wynoszą dziś jedynie 12-18%.

Kraje rozwinięte, które nie przyjęły celów redukcji emisji w ramach drugiego okresu zobowiązań Protokołu z Kioto, powinny przełożyć swoje dotychczasowe zobowiązania na porównywalne cele. Zobowiązania powinny przyjąć także Strony, które w ogóle nie ratyfikowały Protokołu z Kioto. Rozwiązania wymaga szereg kwestii, w tym ustalenie roku bazowego, wspólnych metod rozliczania emisji, sposobów i standardów raportowania.

Kraje rozwijające się Poruszanie się w ramach globalnej puli dostępnych emisji będzie wymagać od wszystkich krajów działania w oparciu o zasady wspólnej, lecz zróżnicowanej odpowiedzialności oraz indywidualnych możliwości państw. Oznacza to, że kraje rozwijające się, które nie określiły jeszcze właściwych dla swojego kraju działań ograniczających emisje, powinny to uczynić przed szczytem w Katarze.

Kraje rozwijające się, które podjęły już zobowiązania, powinny dostarczyć informacji na temat założeń, jakie legły u podstaw przyjętych przez nie scenariuszy „business as usual” oraz spodziewanych wielkości ograniczenia emisji.

Spójność środowiskowa – nadwyżka uprawnień i Mechanizm Czystego Rozwoju Tzw. mechanizmy elastyczne Protokołu z Kioto okazały się być niewłaściwie zaprojektowane i wywarły negatywny wpływ na stan atmosfery. Źle określone cele pierwszego okresu zobowiązań doprowadziły do powstania zbywalnej nadwyżki jednostek przyznanej emisji (Assigned Amount Units – AAU) o wielkości sięgającej 13 Gt CO₂e. Jest to redukcja emisji istniejąca jedynie na papierze, a nie w rzeczywistości. Niektórzy analitycy wskazują również, że mechanizm czystego rozwoju pozwolił na powstanie kilku milionów ton CO₂, a emisji tych można byłoby uniknąć gdyby nie został on wprowadzony.

Aby naprawić te błędy, Strony muszą zapewnić, że żaden z krajów nie będzie uprawniony do przeniesienia nadwyżki jednostek AAU na drugi okres rozliczeniowy. Obecna nadwyżka AAU wynika z faktu, że ilość uprawnień przyznana niektórym krajom była zupełnie nierealistyczna. Suma AAU była w niektórych przypadkach znacznie większa niż ilość emisji w scenariuszu „business as usual” szacowanym na lata 2008-2012.

Mechanizm czystego rozwoju (CDM) oraz wszelkie przyszłe mechanizmy odnoszące się do handlu pomiędzy państwami rozwiniętymi, a krajami

rozwijającymi się, muszą brać pod uwagę faktyczne rezultaty w zakresie zapobiegania zmianom klimatu. Przy odpowiedniej kalibracji systemu, kompensacja w ramach projektów CDM rzeczywiście przyczyniłaby się do ograniczenia emisji globalnych. Niezbędne jest zatem wyeliminowanie wątpliwości związanych z dodatkowością, trwałością oraz ewentualną ucieczką emisji.

Długość okresu zobowiązań

Jeśli Strony nie dojdą do porozumienia co do pięcioletniego okresu zobowiązań, powinny przynajmniej wprowadzić prawnie obowiązujące przeglądy średniookresowe, w wyniku których może zostać zwiększony poziom redukcji.

Proces ten powinien zapewnić, że zsumowane zobowiązania poszczególnych państw pozwolą na realizację globalnych celów w zakresie zapobiegania zmianom klimatu oraz że poziomy ambicji i zaangażowania krajów będą porównywalne i będą brały pod uwagę wyniki przeglądu naukowego zaplanowanego na lata 2013-15. Powinien on zawierać procedury umożliwiające przyjęcie nowych ilościowych celów w trakcie danego okresu zobowiązań, pod warunkiem, że zmiana taka doprowadzi do rzeczywistej i mierzalnej redukcji emisji.

Długoterminowe strategię niskoemisyjne

Uczestnicy szczytu powinni określić jasne parametry dla niskoemisyjnej, długoterminowej strategii rozwoju, w tym cel na 2050 r. oraz indykatoryjne cele dziesięcioletnie dla krajów rozwiniętych. Towarzyszyć im musi analiza możliwości włączenia działań w zakresie wykorzystania energii odnawialnej oraz poprawy efektywności energetycznej w krajowe strategię rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

W Doha kraje rozwinięte powinny również przedstawić dane analityczne leżące u podstaw ich zero emisyjnych strategii rozwoju. Strategię te powinny określać realistyczne ścieżki ograniczenia emisji dwutlenku węgla niemal do zera w 2050 r.

Kraje rozwijające się powinny rozpocząć prace nad strategiami określającymi właściwe dla danego państwa działania ograniczające emisje, co w dłuższej perspektywie czasowej umożliwi zrównoważony rozwój tych krajów. Przyjęcie tego typu strategii ułatwi również określenie jakie wsparcie będzie potrzebne ze strony pozostałych krajów.

B: Zapewnienie odpowiedniego finansowania działań na rzecz ochrony klimatu

Zwiększone finansowanie od 2013 roku

Ze względu na zakończenie się w 2012 r. okresu finansowania w ramach *Fast Start Finance*, należy jak najszybciej uzgodnić poziom finansowania dostępny od 2013 r. Strony powinny zdefiniować swoje zobowiązania w tym obszarze jeszcze przed szczytem w Katarze.

Kraje Aneksu I muszą w Doha odnieść się do umowy, w której obiecały zwiększyć fundusze na ochronę klimatu do 100 mld USD rocznie do 2020 r. Finansowanie działań na rzecz ochrony klimatu w krajach rozwijających się, w tym adaptacji i REDD+, jest niezbędne dla zwiększenia zaangażowania tych państw w inicjatywy na rzecz zapobiegania zmianom klimatycznym.

Zielony Fundusz Klimatyczny

Strony Konwencji muszą również sfinalizować prace nad Zielonym Funduszem Klimatycznym. Należy bezzwłocznie ustanowić mechanizmy instytucjonalne dla dystrybucji środków finansowych na ochronę klimatu oraz raportowania w tym zakresie. Wszystkie decyzje co do zarządzania tymi środkami powinny zapaść przed COP18. Państwa rozwinięte muszą zobowiązać się do przekazania zwiększonych środków finansowych na działalność funduszu w 2013 r., aby instrument ten mógł odegrać właściwą rolę w przyspieszeniu globalnych inicjatyw w zakresie ochrony klimatu.

Innowacyjne źródła finansowania

Biorąc pod uwagę, że potrzeby w zakresie ochrony klimatu są przynajmniej o rząd wielkości większe, niż obecne zobowiązania, Strony muszą rozważyć inne, innowacyjne źródła finansowania, które będą mogły uzupełnić pulę środków publicznych. Zdaniem WWF, nałożenie opłat za emisje dwutlenku węgla w sektorze transportu międzynarodowego przyczyni się do obniżenia emisji w tym obszarze oraz zwiększenia środków finansowych na działania w zakresie ochrony klimatu. Strony powinny przejąć inicjatywę w tym zakresie, udowadniając, że ONZ oraz jej instytucje mogą zapewnić odpowiednią przestrzeń do pracy nad tym zagadnieniem. Będzie to stanowić czytelny komunikat dla Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego oraz Międzynarodowej Organizacji Morskiej, że niezbędne jest wdrożenie międzynarodowych mechanizmów, które obniżą emisje i wygenerują dodatkowe fundusze na ochronę klimatu zgodnie z zasadą wspólną, lecz zróżnicowanej odpowiedzialności oraz indywidualnych możliwości państw, a także zasadą „zanieczyszczający płaci”. Mechanizm ten może się opierać o opłaty za emisje dwutlenku węgla z paliw stosowanych np. w żegludze. Należy zaznaczyć, że państwa rozwijające się nie powinny odczuwać obciążenia netto z tego tytułu, w czym może pomóc np. mechanizm rabatowy.

C: Ochrona najbardziej narażonych społeczności i regionów

Adaptacja do zmian klimatu

Miliony ludzi na całym świecie, jak i ekosystemy od których zależą ich środki do życia, już teraz doświadczają negatywnego wpływu zmian klimatycznych. Wraz z niedostatecznymi działaniami w zakresie ochrony klimatu, wpływ ten będzie coraz poważniejszy. Niestety oddziaływanie zmian klimatycznych nadal będzie najbardziej odczuwalne w krajach rozwijających się, które mają najmniej możliwości i środków, żeby radzić sobie z tymi problemami. Przetrawianie ludzi zamieszkujących te kraje w coraz większym stopniu zależy od wsparcia działań adaptacyjnych. Podczas szczytu w Katarze Strony muszą uznać wagę tego problemu i podjąć odpowiednie decyzje w sprawie intensyfikacji działań adaptacyjnych w obrębie systemu dotyczącego zarówno okresu przed 2020 r. jak i po nim.

Strony muszą wzmocnić decyzje podjęte w Cancún i Durbanie, a także wdrożyć je na poziomie operacyjnym. Oznacza to uzgodnienie w Doha następujących kwestii:

- Przyjęcie drugiego etapu programu pracy w zakresie strat i zniszczeń w celu opracowania zasad, zadań i ram instytucjonalnych dla międzynarodowego mechanizmu obejmującego straty i szkody powstałe na skutek zmian klimatycznych. Powinien on zawierać między innymi mechanizmy kompensacji i rekultywacji.
- Zapewnienie sprawiedliwego dostępu do środków finansowych na adaptację w krajach rozwijających się, szczególnie narażonych na wpływ zmian klimatycznych. Fundusze te powinny być dostępne jako granty, bez potrzeby wkładu własnego.
- Zapewnienie finansowego i technicznego wsparcia dla opracowania i pełnego wdrożenia Krajowych Planów Adaptacyjnych (National

Adaptation Plans – NAP) w przypadku Najslabiej Rozwiniętych Kra-
jów oraz Krajowych Instrumentów Planistycznych w zakresie Adapta-
cji (National Adaptation Planning Measures) w przypadku innych kra-
jów rozwijających się.

- Przyjęcie trzyletniego planu pracy dla Komitetu ds. Adaptacji.

Jeśli kwestie związane z adaptacją mają zająć należyte miejsce w ustaleniach dotyczących okresu po 2020 r., muszą zostać włączone do programu pracy ustanowionej w ubiegłym roku grupy roboczej ds. platformy z Durbanu na rzecz intensyfikacji działań (ADP). Dyskusja w ramach ADP może i powinna toczyć się w oparciu o wyniki V Raportu Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu, zidentyfikowane potrzeby w zakresie finansowania działań adaptacyjnych, program prac w obszarze strat i zniszczeń oraz wdrażanie krajowych planów adaptacyjnych. Działania te powinny obejmować między innymi:

- wsparcie dla adaptacji poprzez instrumenty wdrożeniowe (środki finansowe, rozwój technologiczny, wzmocnienie instytucjonalne);
- ustanowienie międzynarodowego mechanizmu kompensacji i rekultywacji, umożliwiającego zajęcie się stratami i zniszczeniami, które już powstały na skutek zmian klimatycznych.

Strony muszą również podjąć decyzję w sprawie okresowego przeglądu potrzeb adaptacyjnych po 2020 r. Przeglądy te powinny opierać się o raporty przedkła-
dane przez kraje rozwijające się, przeglądy naukowe, analizę wpływu oraz dzia-
łania podejmowane przez państwa rozwinięte w celu zapobiegania zmianom
klimatycznym.

Lasy Skuteczny mechanizm REDD+ (redukcja emisji z wylesiania i degradacji lasów) może, a nawet musi, stanowić ważną część globalnych ram walki z ociepleniem. Ograniczenie wzrostu temperatury globalnej do 2°C nie będzie możliwe bez natychmiastowej intensyfikacji działań w ramach REDD+. W oparciu o ustale-
nia z Cancún i Durbanu, Strony powinny podjąć kluczowe decyzje zapewniające, że REDD+ znajdzie się w ramach nowego, prawnie obowiązującego porozumie-
nia klimatycznego.

Finansowanie dla REDD+ powinno stanowić kluczowe zagadnienie w Doha. Strony muszą określić konkretne zobowiązania co do dodatkowego, krótkoter-
minowego finansowania dla REDD+, poza istniejącym finansowaniem tzw. *fast-start* oraz uzgodnić sposób wypełnienia potrzeb finansowych wynikających z każdej fazy REDD+. Strony powinny pochylić się nad następującymi zagadnieniami:

- opracowanie systemu płatności opartego na rezultatach oraz analiza jego związku z korzyściami m.in. w zakresie ograniczania emisji;
- włączenie REDD+ do szerszej debaty dotyczącej finansowania.

Strony muszą ukończyć opracowywanie ustanowionego w Cancún programu prac dot. kluczowych aspektów technicznych, które pozwolą krajom na podjęcie intensywnych działań w ramach REDD+. W tym celu należy uzgodnić decyzje w zakresie:

- systemów monitoringu zasobów leśnych, zintegrowanych z systemami informacyjnymi służącymi raportowaniu;
- wytycznych w zakresie monitoringu, raportowania i weryfikacji

Choć Porozumienie z Cancún uznaje, że wszystkie kraje muszą zmniejszyć swo-
ją presję na lasy i zminimalizować przyczyny wylesiania, to sposób wdrożenia
tych zapisów w życie nie został określony. W Katarze Strony powinny poczynić
ustalenia co do procesu dedykowanemu temu zagadnieniu, który umożliwi
opracowanie metodologii mającej na celu minimalizację przyczyn wylesienia.

Podsumowanie

Pomimo kryzysu gospodarczego, globalne emisje w 2010 i 2011 r. znów osiągnęły rekordowe poziomy. Choć wielkość emisji w 2012 r. nie jest jeszcze znana, ekstremalne zjawiska pogodowe, których doświadczaliśmy w tym roku w różnych częściach świata są najlepszym dowodem na to, że nie mamy więcej czasu.

Spotkanie w Katarze stanowi unikalną okazję do sfinalizowania dyskusji nad wieloma zagadnieniami. Od stycznia 2013 wszystkie Strony powinny skupić się na pracy nad nowym, obejmującym wszystkie kraje porozumieniem klimatycznym, które musi być podpisane pod koniec 2015 r. Uczestnicy tegorocznego szczytu muszą zbudować dla niego solidną podstawę.

Więcej informacji

Monika Marks
kierownik projektu „Klimat i energia”
WWF Polska
mmarks@wwf.pl
+48 721 253 857